

**DR. BABASAHEB AMBEDKAR MARATHWADA UNIVERSITY,
AURANGABAD.**

Circular / Acad Sec./ UG-PG /CBCS Curri./Colleges/ 2022.

It is hereby inform to all concerned that, on the recommendation of Dean of Faculty of Humanities; **the Hon'ble Vice-Chancellor has accepted the following subject wise Curriculum of Choice Based Credit & Grading System** under the faculty of Humanities in his emergency powers under Section 12 [7] of the Maharashtra Public University Act, 2016 on behalf of the Academic Council.

Sr. No.	Course/Curriculum Name	Semesters
01.	B.A., B.Com, B.Sc. First Year Marathi (Honors) for Model College.	Ist & IInd
02.	B.A., B.Com, B.Sc. First Year Hindi (Honors) for Model College.	Ist & IInd
03.	B.A. Second Year Pali & Buddhism.	IIIrd & IVth

This is effective from the Academic Year 2022-23 and Onwards progressively as appended herewith.

All concerned are requested to note the contents of this circular and bring notice to the students, teachers and staff for their information and necessary action.

University campus,
Aurangabad-431 004.
Ref. No. SU/Colleges & Uni.Curri/
2022/ **10557-67**

}}
}}
}}
}}

[Signature]
Deputy Registrar,
Academic Section

Date: 19.09.2022.

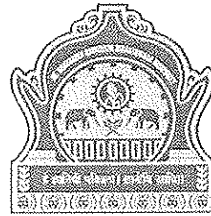
Copy forwarded with compliments to:-

- The Principal, all affiliated colleges,**
Dr. Babasaheb Ambedkar Marathwada University, Aurangabad.
- The Principal, Model College,**
Dr. Babasaheb Ambedkar Marathwada University, Aurangabad.
- The Director, University Network & Information Centre, UNIC, with a request to upload this Circular on University Website.**

Copy to :-

- The Director, Board of Examinations & Evaluation,**
- The Sec. Officer, [B.A., B.Com, B.Sc. Unit] Exam. Branch,**
- The Section Officer, [Eligibility Unit],**
- The Programmer [Computer Unit-1] Examinations,**
- The Programmer [Computer Unit-2] Examinations,**
- The In-charge, [E-Suvidha Kendra],**
- The Public Relation Officer,**
- The Record Keeper,**
Dr. Babasaheb Ambedkar Marathwada University, Aurangabad.

**DR. BABASAHEB AMBEDKAR
MARATHWADA UNIVERSITY,
AURANGABAD.**

Curriculum of
B. A. [Pali & Buddhism]

Semester-III & IV

**‘under the Choice Based Credit & Grading System
Pattern’**

**Implemented at College
Level**

[Effective from the Academic Year 2023-24 & Onwards]

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद.
पालि आणि बुद्धिज्ज्ञम विषयाचा पुनर्रचित अभ्यासक्रम
जून – 2023-2024.

द्वितीय वर्ष – कला (B.A. Second Year.)

निवड आधारित श्रेयांक पद्धत.

Choice Based Credit System (CBCS.)

सत्र	अभ्यास पत्रिकेचे नाव	पालि आणि बुद्धिज्ज्ञम	Paper No.	संकेतांक	स्वरूप
Sem - III	Prose And Buddhist Council (गज्ज आणि बौद्धसंगिती)	Second language	III	-	
Sem - IV	poetry khuddak nikaya basic buddhist philosophy पज्ज खुद्दकनिकाय व बौद्ध तत्त्वज्ञान.	Second language	IV	-	
Sem - III	मज्झिमनिकाय पालि भाषा व व्याकरण	Optional	V	-	
Sem - III	संयुक्तनिकाय व Buddhist Sects.	Optional	IV	-	
Sem - IV	अंगुतरनिकाय व Buddhist Caves	Optional	VII	-	
Sem IV	खुद्दकनिकाय (निवडक) व आधुनिक बौद्ध विचार वंत	Optional	VIII	-	

बी. ए. द्वितीय वर्ष

उद्दिष्टे.

- 1) शिक्षण क्षेत्रात विद्यार्थी हा केंद्रबिंदू मानून त्याला नितिमता व पालि भाषेचे आणि तत्वज्ञानाचे ज्ञान व्हावे.
- 2) बी. ए. द्वितीय वर्षाच्या विद्यार्थ्यांना बुद्धकालीन समाज व्यवस्था, बौद्ध संस्कृती, व्यक्तीमत्व विकास घडवून आणण्यासाठी अभ्यास क्रमात सुत समाविष्ट केले आहेत.
- 3) पालि भाषेच्या मग-पद्य भागातून नैतिकता, जीवनाचे मुल्य आचरणात आणून जीवन संस्कारक्षम व आचरणशील व्हावे.
- 4) तथागत भ. बुद्धाचे जीवन चरित्र, बुद्धकालीन कथा, पात्राचा परिचय करुण देणे.
- 5) पालि वाङ्मयाचा जीवनात काय उपयोग आहे. हे समजावून सांगणे.
- 6) बौद्ध तत्वज्ञानाचा दैनंदिन जीवनात, समाजात कसा उपयोग होतो. हे समजावून सांगणे.
- 7) पालि भाषा विद्यार्थ्यांना बोलता लिहिता यावी उच्चार स्पष्ट करता यावेत यासाठी, वाक्यरचना पायाभूत व्याकरण अभ्यास क्रमात समाविष्ट करणे.
- 8) भाषांतराचे आकलन करुण देणे.
- 9) वाचन संस्कृती, पालि भाषेची गोडी लागावी ती वृद्धिगत होण्यासाठी विद्यार्थ्यांना ग्रंथालयाची ओळख करुण द्यावी.
- 10) पालि भाषेतील वाक्यरचना, उच्चार, लेखन शब्द संग्रह, संवाद, यांचा परिचय करुन देणे.

B.A B.sc &(Second Year)
Paper – III (Second Language)
Semester – Third
Paper- III Prose and Buddhist councils

(A) Prose - गज्ज व बौद्ध संगिती.

- 1) कालाम सुत्त (निवडक)
- 2) नक्ख जातक
- 3) साधारण सुल्लापो (निवडक 16 वा खंड)
- 4) दस सिक्खापदं
- 5) नागसेन मिलिन्दस पठम समागमो.
- 6) साधुसील जातक
- 7) चत्तारो व लाहहकूमा पुग्गला
- 8) जीवन सुचिता राखणे म्हणजे धम्म
- 9) जीवनात पूर्णता साधने म्हणजे धम्म
- 10) धम्मो ही सेट्ठो जनेतास्मि (8) अग्गत्र सुत्त

(B) Buddhist Councils – 4

(1) पहिली धम्म संगिती	3) तृतीय धम्मसंगिती
(2) द्वितीय धम्म संगिती	4) चवथी धम्मसंगिती

संदर्भ ग्रंथ :

1. भगवान बुद्ध आणि त्यांचा धम्म – लेखक – डॉ. भीमराव रामजी आंबेडकर
2. अंगुतर निकाय – अनु. एम. एस. मोरे
3. जातक कथा – भदन्न आनंद कौसल्यायन
4. मज्झिमनिकाय – अनु. एम. एस. मोरे
5. विनय पिटक – महावग्ग – अनु. एम. एस. मोरे
6. मिलिंद प्रश्न – भदन्त सदानंद महास्थाविर
7. जातक – भदन्त आनंद कौसल्यायन
8. पुगल पत्रति (मराठी) डॉ. भिक्खु एम. सत्यपाल
9. दीघनिकाय मराठी – प्रा. चि. वै. राजवाडे
10. त्रिपिटकातील – उपमा, दृष्टांत, रुपक व पर्यावरणात्मक उपदेश – प्रा. डॉ. भिक्खु एम. सत्यपाल
11. बौद्धो के आठमहातीर्थ – चंद्रसेन बौद्ध
12. दीघनिकायपालि – 3 – पथिक वग्गो प्रधान सम्पादक स्वामी द्वारिकादास शास्त्री
13. बौद्ध संस्कार – संग्रहक भदन्त धम्मसेवक महास्थाविर
14. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर भाषण आणि लेखन – 16 (पालि व्याकरण) पान. नं. 688 – 689 – 690 (निवडक)
15. पदमज्जरी – सम्पादको – डॉ. प्रफुल गडपालो सम्यक प्रकाशन – नई दिल्ली.
16. धम्म साहित्य व संस्कृती – डॉ. प्रभाकर गणवीर

B.A. Second Year

IV – Semester

(Second Language)

(A) Poetry Basic Buddhist Philosophy.

पज्ज-खुद्दकनिकाय (निवडक व बौद्ध तत्त्वज्ञान)

- 1) पराभव सुत्त
- 2) पब्बज्जा सुत्त
- 3) नदी कस्सप थेर
- 4) राहुल थेर
- 5) सुनित थेर
- 6) पुण्णा थेरी
- 7) विसाखा थेर
- 8) मातङ्ग चरियं
- 9) पुप्फवग्गो
- 10) बालवग्गो

(B) Basic Buddhist Philosophy

- 1) चार आर्य सत्य
- 2) अष्टांगिक मार्ग,
- 3) प्रतित्यसमुत्पाद
- 4) कर्म सिद्धान्त
- 5) पुर्नजन्म सिद्धान्त डॉ. बाबासाहेबांच्या दृष्टिकोनातून
- 6) निब्बान, अनित्य, अनात्म दुःख

संदर्भ ग्रंथ :-

- 1) सुत्तनिपात – डॉ. भिक्खु एम. सत्यपाल
- 2) थेरगाथा – डॉ. भाऊ लोखंडे
- 3) थेरी गाथा – डॉ. भाऊ लोखंडे
- 4) धम्मपद – डॉ. भदन्त खेमधम्मो
- 5) चारिया पिटक – डॉ. अशोक गायकवाड
- 6) बौद्ध दर्शन निमांसा – डॉ. बालदेव उपाध्याय.
- 7) चार आर्य सत्य – डॉ. सुरेन्द्र मांडव धरे.
- 8) चार आर्य सत्य एम. एस. मोरे
- 9) थेरगाथा – डॉ. विमलकीर्ती
- 10) धम्मपद – अनु. डॉ. भ. ग. बापट धम्म बुक्स प्रकाशन – पुणे.
- 11) थेरीगाथा - प्रा. डॉ. शेषराव मेश्राम महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ – मुंबई
- 12) सुत्तनिपात – अनु. प्रा. धर्मानंद कोसंबी
- 13) थेरीगाथा – डॉ. अनोमा साखरे अलोकप्रकाशन – सम्मती प्राच्य शोध संस्थान नागपूर –
- 14) शाक्यमुनी बुद्ध का धम्म विनय – ले. भिक्खु अनोमदर्शी.
- 15) अनागारिक धम्मपाल – पू. भदन्त सदानंद महास्थविर
- 16) बुद्ध धम्माचे मुळ सिद्धान्त – एम. एस. मोरे

B.A. (Second Year (Semester – IIIrd)
Paper - V - मज्झिमनिकाय पालि भाषा व व्याकरण

(A) 1) अभय राजकुमार सुत्त.

2) धम्मदायाद सुत्त.

B) Pali language & Grammar.

1) पालि शब्दाची व्युत्पत्ती आणि विविध विद्वांनाची मते.

2) पालि भाषेचा विकास

3) पालि भाषा अध्ययनाचे महत्त्व

C) 1) अव्यय

2) विशेषणे

3) समास

संदर्भ ग्रंथ

- 1) मज्झिम निकायपालि – (2 मज्झिम पण्णासंक) भिक्खु जगदीस कस्सपो बिहार राजकीयेन पालि पकासमण्डलेन पकासित्ता – 1958.
- 2) मज्झिमनिकाय पालि – (मुळ पन्नासंक) पधान संसोधको भिक्खु जगदीस कस्सपो बिहार राजकीयेन पालि पकासन मण्डलेन पकासित्ता.
- 3) मज्झिम निकाय – (मराठी) एम. एस. मोरे. भाग, 1, 2, 3,

- 4) मज्झिम निकाय मराठी – अनु – संपादक भाग 1,2,3, डॉ. विमल किरति – प्रकाशक पगतीवदि प्रकाशन नागपूर –
- 5) पालि व्याकरण – डॉ. शेषराव मेश्राम
- 6) पालि साहित्य का इतिहास – भरतसिंह उपाध्याय
- 7) त्रिपिटक परिचय – महापंडित राहुल सांस्कृत्यायन अनु. इ. मो. नार नवरे.
- 8) महापरिनिब्बान सुत्त – सम्पादक व अनुवादक भिक्खु प्रा. डॉ. एम. सत्यपाल
- 9) पालि प्रकाश – रामगोपाल गुप्त
- 10) पालि व्याकरण – डॉ. विमलकीर्ती मेश्राम
- 11) पालि साहित्याचा इतिहास – डॉ. ग.वा. तगारे प्रकाशक – महाराष्ट्र विद्यापीठ ग्रंथ निर्मिती मंडळ
- 12) बौद्ध धर्म के विकास का इतिहास – लेखक डॉ. गोविन्दचन्द्र पाण्डेय, हिंदी समिती सुचना विभाग – उ. प्र. लखनऊ.
- 13) श्रामणेर विनय – प्रा. डॉ. भिक्खु एम. सत्यपाल

**B.A (Second Year III rd Semester
Paper – IV – (Optional)
संयुक्त निकाय निवडक) Buddhist sects.**

(A) 1. दहर सुत्त

2. जरा मरण सुत्त

3. अत रक्खित सुत्त

4. धनज्जानी सुत्त

5. जटा सुत्त

B) Buddhist Sects.

संदर्भ ग्रंथ

- 1) संयुक्तनिकाय पालि – भाग – 1 पधान संशोधको – भिक्खु जगदीश कस्सपो, बिहार राजकियेन पालि पकासन मंडलेन पकासिता 1956
- 2) संयुक्तनिकाय – अ. नु. एम. एस. मोरे. भाग – 1
- 3) बौद्ध दर्शन मीमांसा – डॉ. बलदेव उपाध्याय
- 4) 2500 Years of Buddhism. Dr. R.V. Bagat.
- 5) बुद्ध विश्व विजय ले. भिक्खु निर्भुनानंद प्रकाशक – शाक्यमुनी श्रावक संघ महाथेरो – मुंबई जालना.
- 6) धम्मज्ञान संपादक – प्रा. डॉ. भिक्खु एम. सत्यपाल
- 7) बौद्ध दर्शन एवं इतिहास – भिक्खु धर्मकिती नागपूर प्रकाशन
- 8) बौद्ध दर्शन तथा अन्य भारतीय दर्शन डॉ. भरतसिंह उपाध्याय

B.A. Second Year (Optional)
Semester – IV th
Paper – VII – अंगुतर निकाय and Buddhist Caves

- 1) केसमुत्ति सुत्त (कालमसुत्त)
- 2) उपोसथ सुत्त

B) Buddhist Caves

- 1) अजिंठा, वेरुळ, वितळखोरा कार्लेभाजे, कारला, कान्हेरी, औरंगाबाद लेणी.

संदर्भ ग्रंथ

- 1) अंगुतर निकाय पालि – प्रथम भाग – हिन्दी अनुवाद सहित) संपादक एवं अनुवादक – स्वामी द्वारिकादास शास्त्री
- 2) अंगुतर निकाय – मराठी एम. एस. मोरे
- 3) अंगुतर निकाय पालि – प्रधान संशोधको – भिक्खु जगदीस कस्सपो – बिहार राजकियेन पालि पकासन मंडलेन पकासिता.

संदर्भ ग्रंथ

- 1) अजिंठा – वेरुळ लेणी – जे. डी. मोरे विश्वरत्न प्रकाशन, औरंगाबाद.
- 2) अजिंठा बुद्ध लेणी जागतिक वारसा प्राचार्य एस. आर. हमनंते. उरुवेल प्रकाशन – औरंगाबाद.
- 3) औरंगाबादच्या लेण्या – प्रा. सुखराम हिवराळे मे. प्रियदर्शी प्रकाशन – कोल्हापूर
- 4) नासिक – त्रिशमी बुद्ध लेणी-अतुल मुरलीधर भोसेकर – बौद्ध साहित्य प्रसारक मंडळ नासिक
- 5) मराठवाडा परिसरातील लेण्यांतून प्रतिबिंबित बौद्ध संस्कृती – लेखक प्रा. डॉ. भाऊसाहेब कुन्हाडे अजंठा प्रकाशन – जयसिंगपुरा औरंगाबाद
- 6) वेरुळ आणि औरंगाबाद बौद्धलेणी प्रा. एस. आर. हणमंते
- 7) धम्मचक्र अनुप्रवर्तनाच्या पाऊल खुणा- प्रा. डॉ. भिक्खु एम. सत्यपाल

B. A. Second Year (optional)

Semester – IV

Paper – Vii खुद्दकनिकाय (निवडक) व आधुनिक बौद्ध विचार वंत

- 1) सारिपुत्तथरे – थेरगाथा
- 2) आनंद थरे – थेरगाथा
- 3) पुणिकात्थेरी – (थेरीगाथा)
- 4) महाप्रजापती गोतमी थरी – थेरीगाथा
- 5) महामङ्गल सुत्त – (सुत्तनिपात)
- 6) सुभासितानि :- जरावग्गो – (धम्मपद)
- 7) कुरुधम्म चरियं (चरियापिटक)

B) आधुनिक बौद्ध विचारवंत

- 1) अनागारिक धम्मपाल
- 2) भिक्खु जगदीश काश्यप
- 3) महापंडित राहुल सांस्कृत्यायन
- 4) डॉ. भिक्खु आनंद कौसल्यायन
- 5) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर

संदर्भ ग्रंथ

- 1) थेरगाथा – डॉ. विमलकिर्ती मेश्राम
- 2) थेरीगाथा – डॉ. शेषराव मेश्राम
- 3) सुत्तनिपात – डॉ. भिक्खु एम. सत्यपाल
- 4) धम्मपद व कथा – डॉ. सद्धारभिखता) प्रकाशक –सम्यक धम्मदुत ट्रस्ट
- 5) चारिया पिटक – डॉ. अशोक गायकवाड
- 6) आधुनिक बौद्ध विचारवंत – डॉ. मालती साखरे - बोदेले
- 7) इतिवृत्तक – संपा. व अनु. डॉ. सुभाष आठवले
- 8) धम्मदीक्षा – प्रा. डॉ. भिक्खु एम. सत्यपाल
- 9) बौद्ध संस्कृती का इतिहास – डॉ. भागचंद्र जैन.
- 10) मराठवाड्यातील लेणी – अनिल कटारे
- 11) पालिभाषा व साहित्य – प्रा. डॉ. बी. एन. कुन्हाडे

पालिभाषा अभ्यास मंडळ

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद.

(पालि आणि बुद्धिज्ञान विभाग, विभाग प्रमुख

मिलिंद कला महाविद्यालय नागसेवन, औरंगाबाद)